

Kurzus kódja(i): FLM-241:19
FLMD-111:5
FLMD-211:3

Kurzus címe: A klasszikus Hollywood az 1930-50-es években

Tanár neve: Hirsch Tibor

Kurzus időpontja, helye: Hétfő 9.30 – 11.00, -137-es terem

Kurzus típusa: Előadás

Kurzus leírása: A kurzus az amerikai filmtörténeten belül a hangos film első három évtizedére koncentrál: a harmincas évek elejétől az ötvenes évek végéig. Ebbe az időszakba esik bele a némafilm-hangosfilm váltás drámai fordulata, annak stílus- műfaj- és gyártástörténeti következményeivel, továbbá az amerikai vígjáték műfaji gyarapodása, a *pre-* és *postcode* gengszter- és zsarufilm, a horrorfilm virágzása, a sci-fi kezdete. A korszak ezen kívül nagy rendezői életműveket hoz, stúdiók rangsor-cseréjét, az amerikai kultusz-animáció indulását, a Világválságra, a New Deal-re és a Világháborúra reflektáló filmek sajátos tematikus csoportjait. És nem utolsósorban ekkor találkozhatunk először az Amerika Mítosz jellegzetes hollywoodi interpretációival, történetbe-foglalásaival. Ezeket követi az amerikai film noir, majd jönnek az ún. „Hollywoodi boszorkányüldözés” gyártás- stílus- és műfajtörténeti következményei, a „sword and sandal” filmek sora, illetve a hidegháborús „monster age” trendjei, végül a politikai enyhülés tematikus következményei. De természetesen idetartozik a „Method” színészvezetési kultusza, illetve az új amerikai filmsztár-normák kialakulása.

A kurzus vázlatos tematikája:

1. Amerikai film általában. A hangosfilm gyártástörténeti előzményei a húszas évek második felében. A hangosfilm kezdetei: a változás stílustörténeti és gyártástörténeti következményei, vesztesei és győztesei.
2. Az európai operett- és kabaréhatás: szalonvígjáték új változatai – Stroheimtől Lubitsch-ig, A screwball comedy, Capra pályája
3. Tematikus és műfaji újdonságok: horrorfilm, új egzotikum
Gengszterfilm, pre-code, post-code, az amerikai filmnoir előzményei
4. A harmincas évek második fele: társadalmi film, „new deal értékrend”:
Ford, Hawks, Milestone. Amerikai film és a Világháború
5. „Amerika mítosz”: és vetületei a hollywoodi filmben,
a. értékek és dramaturgia mintázatok, western-tipológia
6. Orson Welles és öröksége: korai szerzői filmes pozíciók. Amerikai film noir
7. Az amerikai film strukturális és pénzügyi válsága 1945 és 1965 között:
populáris műfaji trendek, sikertelen ellenlépések: Az ötvenes évek tömegfilmes tendenciái, televízió a negyvenes-ötvenes évek Amerikájában.
8. „Hollywoodi boszorkányüldözés”: következményei és megjelenése az ötvenes évek filmjeiben
9. Kazan és a Stanislavsky Módszer. Az Actors’ Studio színész-nemzedéke

10. Korai szuperprodukciókkal a válság ellen „Sword and Sandal epics” és a „Monster age”
11. Billy Wilder pályája: új típusú vígjátéki értékvilág, a film noir öröksége.
12. A post-McCarthy korszak törekvései: liberalizálódó Hollywood az ötvenes évek végén

Kurzus teljesítésének követelményei: A jegyszerzés feltétele **írásbeli vizsga:** ennek formája teszt, az előadásban elhangzó filmtörténeti tényanyagra, illetve ezekből levont következtetésekre kérdez rá. A tesztek kitöltésére két alkalom lesz megbeszélés szerint, a vizsgaidőszakban.

(A **Teszt** az irodalomjegyzékből elsősorban Bordwell magyarul is olvasható egyetemes filmtörténetének megfelelő fejezeteire, illetve a listán szereplő második Bordwell-könyv kijelölt részére épít, de kitölthető az előadások anyagára támaszkodva is. A jó teszt-eredmény feltétele az alábbi filmek ismerete – teljes terjedelemben!)

Kötelező / ajánlott filmek: Crosland, Alan: A jazzénekes !
Whale, James: Frankenstein
Cooper, C. Merian: King Kong
Capra, Frank: Váratlan örökség
Capra, Frank: Becsületből elégtelen !
Ford, John: Érik a gyümölcs
Ford John: Apacs erőd !
Lang, Fritz: Téboly !
Chaplin, Charlie: A diktátor !
Hitchcock, Alfred: Forgószél !
Lubitsch, Ernst: Ninocska !
Disney, Walt: Hófehérke !
Fleming, Viktor: Elfújta a szél
Kertész Mihály: Casablanca !
Huston, John: A máltai sólyom !
Wilder, Billy: Alkony sugarút !
Wilder, Billy: A legénylakás
Wilder, Billy: Van, aki forrón szereti !
Welles, Orson: Aranypolgár !
Welles, Orson: Az óra körbejár !
Wyler, William: Életünk legszebb évei
Zinnemann, Fred: Délidő !
Zinnemann, Fred: Most és mindörökké
Hitchcock, Alfred: Vertigo (Szédülés)
Hawks, Howard: Hosszú Álom
Hawks, Howard: Párducbébi
Hawks, Howard: Scareface
Kazan, Elia: Rakparton !
Kazan, Elia: A vágy villamosa !
Kazan, Elia: Édentől keletre !
Lumet, Sideney: Tizenkét dühös ember !
Kramer, Stanley: Aki szelet vet... !
Kramer, Stanley: Megbilincseltek
Ray, Nicholas: Haragban a világgal !

Kötelező / ajánlott irodalom: *Elsődleges:*

Bordwell-Thompson
A film története / Kristin Thompson, David Bordwell ; [ford. Módos Magdolna]

Palatinus, 2007

Bordwell-Staigenr-Thompson:
The Classical Hollywood Cinema
London, 1985
309-385. oldal, (III., IV., V. rész)

Magyar Bálint
Az amerikai film / Magyar Bálint
Budapest : Gondolat Könyvkiadó, 1974

Berkes Ildikó
A western
Budapest : Gondolat Könyvkiadó, 1986

Kiegészítő:

Schatz, Thomas
Boom and bust : the American cinema in the 1940s
New York : Scribner, cop. 1997

Wright, William
Six guns and society : a structural study of the Western
Berkeley ; Los Angeles ; London : University of California Press, c1975

Doherty, Thomas: Pre-code Hollywood. Columbia Univ. Press, 1999.
